

เล่าเรื่องเมืองปัตตานี

วัน มะโรหบุตร (แปล)

แปลจาก HIKAYAT PATANI :
STORY OF PATANI

ของ A. TEEUW
และ D.K. WYATT

ต่อจากฉบับที่ ๓ ปีที่ ๕

๔๔ รุสมิแล

-๒๑-

ต่อจากนั้นไม่นาน Raja Kali เกิดคิดทรยศต่อพระเจ้า ได้คบคิดกับ Tuk Mir และพรรคพวก จะเข้าไปหาพระเจ้าในตำหนักหลวง เมื่อคบคิดตกลงกันแล้วก็เดินถือกริชขึ้นไปในตำหนัก ขณะนั้นบรรดานางสนมกำนัลก็กำลังเฝ้าพระเจ้าอยู่พร้อมหน้ากัน เมื่อ Raja Kali เดินเข้าไปนั้น พวกสนมกำนัลเห็นผิดสังเกตก็วิ่งเข้าล้อมพระเจ้าไว้ไม่ให้ Raja Kali เข้าไปใกล้พระเจ้า และร้องโวยวายว่า Raja Kali คิดขบถ ขุนนางข้าราชการก็พากันเข้าหา Datuk Bendahara

Ternam และ Datuk Wang Ketakih หรือกันว่าจะทำอย่างไร เพราะบัดนี้ Raja kali ได้เข้าไปอยู่ในตำหนักหลวงแล้ว ในที่สุดก็พากันลงความเห็นว่าการก่อนอื่นควรจะให้ใครแอบเข้าเฝ้าพระเจ้าเียบ ๆ เพื่อทราบความคิดของพระเจ้าว่า พระเจ้าสมัคใจกับ Raja Kali หรือไม่ ความคิดนี้ Datuk Ternam และ Datuk Wang เห็นชอบด้วย จึงให้คนแอบเข้าไปเฝ้าพระเจ้า พระเจ้าก็รับสั่งว่า “ถ้าหากบรรดาข้าราชการทั้งหลาย เมตตามเกเรแล้ว ขอให้ช่วยเราให้พ้นไปจากตำหนักนี้ให้ได้เสียก่อน เมื่อเราพ้นไปแล้ว Datuk Bendahara จะทำอะไรแก่ Raja Kali ก็แล้วแต่ Dutuk Bendahara จะคิดเอง

ฝ่าย Raja Kali นั้น ถึงไม่ได้เข้าใกล้ชิดพระเจ้าก็ตาม แต่จะคอยสังเกตความเคลื่อนไหวต่าง ๆ อยู่ ถ้าเห็นว่าพระเจ้าจะพยายามออกไปจากตำหนักแล้วก็จะเข้าไปทำร้ายพระเจ้าทันที ส่วนคนที่แอบเข้าเฝ้าพระเจ้าได้นั้นก็นำความออกมาแจ้งแก่บรรดาข้าราชการเหล่านั้นตามที่พระเจ้ารับสั่ง บรรดาข้าราชการก็ปรึกษาหารือเพื่อช่วยพระเจ้าออกมาจากตำหนัก ในที่สุด Datuk Wang ก็ออกความเห็นว่ามีวิธีเดียวที่เราจะสามารถพรางพระเจ้าให้พ้นจาก Raja Kali ได้ โดยให้ Raja Kali กินยาเบื่อ เมื่อ Raja Kali กินยาเบื่อสลบแล้ว เราก็เข้าไปพาพระเจ้าออกมาได้” ข้าราชการต่างก็เห็นด้วย

ส่วน Raja Kali นั้นก็ระงับตัวอยู่ แม้อาหารการกินก็ไม่ยอมกิน

นอกจากอาหารที่เหลือจากพระเจ้า
เสวยแล้ว Raja Kali อยู่ในตำหนัก
ถึงสิบสองวัน วันหนึ่งเห็นได้
โอกาสเมื่อพระเจ้าเสวยอาหารแล้ว
นางสนมก็แอบเอาเข้าไปในแกง
ที่เหลือจากพระเจ้าเสวยให้ Raja
Kali กิน Raja Kali กินแกงแล้วก็ถูก
ยาสลบไสลไป พวกขุนนางก็พา
พระเจ้าออกมาได้ เมื่ออยู่ห่างจาก
พระเจ้าแล้ว พวกทหารก็กรูเข้าจับ
Raja Kali ได้ และนำไปประหารเสีย
ที่นอกประตูเมือง กล่าวกันว่า ณ
ที่ Raja Kali ถูกประหารนั้น ก็เกิดมี
ต้นผักขมหนามงอกขึ้นมากมาย
คนจึงเรียกต้นผักขมหนามนั้นว่า

Bayan Raja Kali (ผักขมราชากาลิ)

ส่วน Tuk Mir ถือว่าเป็นลูก
หลานของ Rasul Allah ไม่ควรทำให้
เลือดตกยางออก จึงไม่ให้ประหาร
ด้วยกริช แต่ก็ให้จับไปถ่วงน้ำให้ตาย
ที่ในทะเลฝั่งหัวแหลม นอกจาก
นั้น Datuk Ternam ก็สั่งให้จับลูก
หลานของ Raja Kali ทั้งชายและ
หญิงตลอดจนลูกเล็กเด็กแดง แม้
แต่ลูกในท้องก็ฆ่าเสียให้หมด การ
ประหารชีวิตนี้ได้ทำอยู่ถึงสามวัน
จึงหมด ยังมีหลานชายของ Raja
Kali คนหนึ่งชื่อ Raja Hujan อายุ
ประมาณสามปี Raja Babal Bendang
Badan ซึ่งเป็นญาติห่าง ๆ จึงเกิด
ความสงสารได้พาไปซ่อนไว้ในป่า
ช้า และเอากะทะเหล็กครอบไว้
พร้อมกับนำอาหารไปให้กินเพื่อ
ไม่ให้ตาย Raja Hujan นี้เองเป็นต้น
ตระกูลของ Raja Kecil ตลอดจนถึง

Raja Abu และ Alung Nam ต่อมา
ส่วนตำหนักที่ Raja Kali ขึ้น
ไปหาพระเจ้านั้น ก็ถูกสั่งให้รื้อทิ้ง
แต่ Datuk Kun-Keypadang ได้ขอไม้

ต่าง ๆ เอาไปสร้างท้องพระโรง
และท้องพระโรงหลังนี้ เมื่อชาว
สยามยกมาตีปัตตานีได้ภายหลัง
ชาวเมืองพากันหนีทิ้งเมืองหมด
แม้แต่พระเจ้ายกหลบหนีไปยังบ้าน
Teradiah ทางในเมืองจึงถูกชาวสยาม
เอาไฟเผาจนไหม้พินาศไปหมด

-๒๒-

ต่อมาหลังจากนั้น พระเจ้า
ก็ประชวรและสิ้นพระชนม์ ชาว
เมืองเรียกเจ้าเมืองพระองค์นี้ว่า
Marhum Besar (พระเจ้าพระองค์เป็น
พระราชชายาของขัติเปอร์ด่วน บือซา
แห่งยะโฮร์)

เมื่อมารโสม บือซา ลี้
พระชนม์แล้ว เจ้าเมืองที่เป็นเชื้อ
สายมาจกเมืองโกดามหาลิษฐ์
นั้นก็สิ้นสกุลลง ถึงมารโสม บือซาร์
พระองค์นี้เท่านั้นเอง

อันเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล
ที่มีเลือดขาวนั้น คนแรกคือนาง
มหาจือรี เดิมชื่อนาง Kampuwangu
เกิดจากฟองน้ำ ต่อมาเรียกว่านาง
มหาจือรี นางมีบุตรสาวชื่อนาง
เลือดขาว นางเลือดขาวก็มีเลือด
เป็นสีขาวเช่นกัน เด็กผู้ชายนั้นเกิด
จากไม้ไผ่ตงชื่อว่า Paya Silin Paya
Antiwa ซึ่งเรียกว่า Alung Betung
แต่งงานกับนางมหาจือรี อันประวัติ
พระองค์นี้มาจากทางเหนือนั้นก็คือ
Paya Silin Paya Antiwa ตามคำบอก
เล่ากันว่าลงมาจกสวรรค์ และ
เจ้าของเมืองปัตตานีนั้นก็ลูกหลาน
ของ Paya Silin Paya Antiwa นี้เอง
และสิ้นสกุลเชื้อวงศ์ของ Paya Silin
Paya Antiwa ที่มารโสม บือซา นี้
แหละ

ภาค ๒

-๒๓-

เมื่อเชื้อพระวงศ์เจ้าเมือง
ปัตตานีสิ้นสกุลลง ไม่มีเชื้อพระวงศ์
ที่จะให้มาครองเมืองได้อีก บรรดา
มุขมนตรีทั้งหลายก็ปรึกษากันหรือ
กันเพื่อหาผู้ที่จะขึ้นครองเมืองปัตตา
นีสืบไป ขณะนั้นมีเชื้อเจ้าคนหนึ่ง
เดิมเป็นเชื้อเจ้าเมืองจากกลันตัน
ชื่อว่า Raja Bakal อาศัยอยู่ที่บ้าน
Teluk คณะมุขมนตรีจึงไปเชิญเข้า
มาแต่งตั้งให้ครองเมืองแทนมารโสม
บือซา ต่อไป มารโสมได้ครองเมือง
ไม่นานก็สิ้นพระชนม์ ชาวเมือง
เรียกว่า มารโสม Teluk กรัน Raja
Bakal ลี้พระชนม์ มุขมนตรีทั้ง
หลายไปเชิญเชื้อเจ้าเมืองกลันตัน
อีกคนหนึ่งมาให้ครองเมืองชื่อว่า
Raja Emas Kelantan ต่อมา Raja
Kelantan ก็สิ้นพระชนม์อีกชาวเมือง
เรียกว่า มารโสม กลันตัน (Marhum
Kelantan) ในสมัยที่ มารโสม กลัน
ตัน มาครองเมืองปัตตานีนั้นปรากฏ
ว่ามีเรือของ Datuk Datuk จากเมือง
กลันตัน นำเรือเข้ามาในเมืองปัตตา
นี และได้เข้ามาจอดที่สะพานบ้าน
กะดิมาก ซึ่งแต่ก่อนนี้ต่างที่มาจาก
ต่างประเทศจะเข้าเมืองปัตตานีก็
ต้องจอดที่ Kuala Tuk Tuk Akul
ที่เดี๋ยวเท่านั้น แม้แต่เรือจากเมือง
กลันตันก็เช่นกัน แต่มาตอนนี้เรือ
Datuk Datuk ที่มาจากกลันตันก็ได้
ริบอนุญาติให้เข้าจอดที่บ้านกะดิมาก
เมื่อมารโสม กลันตัน ลี้
พระชนม์ บรรดาขุนนางข้าราชการ
ก็พากันไปเชิญเชื้อเจ้าเมืองกลันตัน
อีกคนหนึ่ง ชื่อ Raja Emas Jayam
มาให้ปกครองเมืองปัตตานีแทน

รูสมิเล ๔๕

และให้เรียกพระองค์ว่า “Baginda” Baginda ได้ครองเมืองไม่นาน Datuk Wang Ketarab ร่วมกับ Datuk Wang Kabudal และ Laksamang Dajang ทำการปฏิวัติ ถอดจากตำแหน่งเสีย และ Datuk ทั้งสามคนนี้ จึงปรึกษากันว่า จะไปเชิญ Raja Bendang Badan มาปกครองเมืองปัตตานี แทนต่อไป แต่ขณะนั้น Raja Bendang Badan ร้องขอไม่ยอมเป็นเจ้าเมือง

ครั้งนั้นมีเจ้าองค์หนึ่งเรียกว่า Raja Putera เป็นเชื้อเจ้าจากเมืองไทรบุรี ในสมัยที่เจ้าเมืองอาจะฮ์ ยกทัพมาตีเมืองไทรบุรีนั้น คนเมืองไทรบุรีต่างพากันหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองปัตตานีมาก Raja Putera คนนี้ได้หนีเข้ามาอยู่ในเมืองปัตตานี คนหนึ่งคือ Nang Kebun ยายของ Tuk Alung Cang ได้เข้าเป็นศิษย์เรียนศาสนา กับ Raja Putera และได้ถวายเด็กในบ้านคนหนึ่งชื่อ นางสุหลง ให้เป็นภรรยาของ Raja Putera ได้แต่งงานเป็นสามีภรรยา และได้บุตรหญิงชื่อ Raja Dewi ครั้น Datuk ได้มาขอให้ Raja Bendang Badan เป็นเจ้าเมือง Raja Bendang Badan ไม่ยอมรับแล้วก็ไปเชิญ Raja Dewi มาแต่งตั้งให้ครองเมืองแทน Raja Dewi จึงได้มาครองเมืองขณะที่ Raja Dewi ครองเมืองนั้นให้ชื่อพระองค์ให้เรียกว่า “พระเจ้า” อีก Raja Dewi ขึ้นครองเมืองได้เก้าปี ก็ขอมอบตำแหน่งคืนให้แก่ Datuk Wang Ketarab

Datuk Wang Ketarab กับ Datuk Wang Kebudal และ Datuk Laksamana Dajang จึงพากันขึ้นไปเคียวเขิน Raja Bendang Badan ที่ชื่อว่า Raja

Kab มาครองเมืองแทน Raja Dewi หรือ Raja Benderung ได้ปกครองเมืองเรียกว่า Paduka Syah Alam แต่พระองค์ก็ครองเมืองมาได้เพียงสี่ปี Raja Laksama Dajang ก็ปฏิวัติยึดอำนาจจับได้ Raja Bendang Badan ให้ออกจากตำแหน่ง และจับได้ Datuk Wang ให้ออกจากเมืองไปอยู่ที่เมืองกลันตัน และให้คนของเขาคนหนึ่งชื่อ Gah Pelinggam ฆ่า Bentara! Bentara Wan Dagang เสียอีกคนหนึ่งด้วย แล้ว Laksamana Dajang ก็ขึ้นเป็นเจ้าเมืองเอง ที่บ้าน Dajang ขณะนั้น Datuk Pengkalan Pauk และ Raja Sai พาพรรคพวกไปรบกับ Raja Dajang Raja Dajangสู้ไม่ได้ ก็พาพรรคพวกกลับไปเมืองสงขลา ต่อมาก็พาพรรคพวกชาวสยามจากสงขลาถล่มมาตีเมืองปัตตานีอีก แต่ก็ต้องพ่ายแพ้กลับไปยัง Cansik และตั้งบ้านอยู่ที่บ้าน Nanggin ต่อมา นาง Puteri ภรรยา Raja Laksamana Dajang สิ้นชีวิตได้นำศพมาฝังไว้ที่บ้านดอนรัก ฝ่ายทางเมืองปัตตานีนั้น Datuk Pengkalan Paul จึงให้คนไปเชิญ Datuk Wang Ketarab ซึ่งอยู่ที่กลันตันกลับมาให้ดำรงตำแหน่ง Bendahara อีก ฝ่าย Raja Ambang นั้นเป็นคนไทรบุรี ได้เข้ามาอาศัยอยู่กับ Datuk Tarab ทั้งครอบครัว Datuk Tarab กับ Datuk Kun Keluang Nangka ก็แต่งตั้ง Raja Ambang ให้อยู่ที่บ้าน Jambu แต่อยู่ไม่นาน Raja Ambang ก็สิ้นชีวิต ศพของ Raja Ambang ถูกนำไปฝังที่บ้าน Teluk

-๒๔-

ต่อจากนั้น Alung Yunus ได้

ครองเมือง ตั้งเมืองที่ Air Lihh เมือง Alung Yunus ครองเมือง ที่ริบบ้านของ Raja Dajang ที่ในเมืองมาสร้างเป็นมัสยิดที่บ้านบานา

ขณะนั้นมีชาวอาหรับผู้หนึ่งเป็นเชื้อ Rasullah มาจากเมือง Bair-Almukkadas ชื่อ Syrijid Abdullah เดิมเป็นคนเมืองตรังกานู ได้มาอยู่ที่เมืองปัตตานี ส่วน Haji Yunus นั้นเป็นชาวเมืองปัตตานีและ Syaikh Abdulkadir เดิมเป็นชาวเมือง Pasai และ Haji Abdurrahman นั้นเดิมเป็นชวา มาได้ภรรยาเป็นชาวเมืองปัตตานี และ Fakih Abdulmanan นั้น เป็นชาวเมืองมังกาเบมา จากเมืองไทรบุรี ได้ภรรยาที่บ้านปุด พวก Datuk เหล่านี้ ได้มาสอนการศาสนา แก่ชาวเมืองปัตตานี ทำให้บ้านเมืองได้อยู่อย่างสงบสุข เมื่อ Alung Yunus ครองเมืองอยู่นั้น ชาวเมืองเรียกว่า “ยังดิเปอร์ดูวัน” ชาวเมืองนิยมนับถือและรักใคร่มาก แม้ชาวต่างประเทศก็พากันยกย่องในความดีของ ยังดิเปอร์ดูวัน นั้นเช่นกัน

ยังดิเปอร์ดูวันเป็นเจ้าเมืองมาสิบเอ็ดเดือน โดยไม่รู้เหตุผลกลใด ยังดิเปอร์ดูวัน เกิดขัดกับ Datuk Kun Pengkalan Pauh ยังดิเปอร์ดูวัน จึงพาพรรคพวกไปรบ Kun Pengkalan Pauh ต่างสู้รบกันเป็นหลายวันก็ถูกพวก Kun Pengkalan Pauh ยิงถูกยังดิเปอร์ดูวัน สิ้นชีวิต ความจริงอัน Datuk เหล่านี้ล้วนเป็นพี่น้องกัน คือ Datuk Pengkalan Pauh นั้นเป็นพี่ชายใหญ่ต่างมารดา กับยังดิเปอร์ดูวัน (Alung Yunus) และ Datuk Sai เป็นน้องชายของ

HIK AYAT PATANI

A. TEEUW
D. K. WYATT

Datuk Kun Pengkalan Pauh คนหนึ่ง
Datuk Pujut ก็เป็นที่ชายต่างมารดา
กับยังเปอร์ดูวันเหมือนกัน แต่ขณะ
ที่เกิดรบกันนั้น Datuk Pujut ป่วย
หนักไม่สามารถจะมาทำการไถ่
เกลี้ยสองพี่น้องที่รบกันให้คืนดีกัน
ได้ Datuk Sai เพราะอยู่ไกลจึงมา
ไม่ทัน มี Alung Tarab อีกคนหนึ่ง
พี่น้องของดิเปอร์ดูวันเหมือนกัน
แต่ Datuk Tarab นี้เป็นคนเห็นแก่ตัว
ไม่ยอมยุ่งเกี่ยวกับใคร วางตัวเป็น
กลาง แม้พี่น้องรบกันก็ไม่ยอมเข้า
ช่วย สมัยนั้นเมืองปัตตานีกลายเป็น
เมืองวิบัติ ไม่มีเจ้าเมืองที่แท้จริง
พวกหัวหน้า Datuk ต่าง ๆ ก็แยก
ไปครองถิ่นตนเอง แม้ราชได้ของ
แผ่นดินต่างก็เก็บเข้าแก่ตนเองไม่

ส่งมาบำรุงบ้านเมือง บ้านเมืองก็
ไม่มีการปกปัก รักษาเช่นแต่ก่อนๆ
โจรผู้ร้ายชุกชุม ราษฎรต้องรักษา
ความปลอดภัยแก่ตนเองตามอัธ
ภาพ

อันบุคคลที่จะได้ชื่อคนดีนั้น
มีอยู่สองประการ คือผู้ที่กอบกรรม
ทำดี อันเป็นกรรมที่เป็นผลบุญใน
ชาตินี้และชาติหน้าหนึ่ง และผู้ที่
ปฏิบัติกรรมดีให้มีผลเป็นความดี
แก่คนทุกคนในชาตินี้อีกประการ
หนึ่ง

ภาค ๓

-๒๕-

ในสมัยมารโฮม ตีมางันครอง
เมืองปัตตานีอยู่นั้น Bendahara Kayu

Kelat เป็น Bendahara ว่าราชการเมือง
แต่ครั้งตัว Bendahara กิดทรยศ
ต่อมารโฮม แล้วก็เลิกกลับไปอยู่
เมืองสาย และไม่กลับมาว่าราชการ
เมืองที่เมืองปัตตานีจนสิ้นชีวิต
Bendahara ผู้นี้คือ Bendahara Kayu
Kelat และสิ้นชีวิตในสมัยมารโฮม
ตีมางัน นั้นเอง ครั้นมารโฮมตีเงาะ
ขึ้นครองเมือง ผู้ทำหน้าที่ Bendahara
ต่อมาคือ Bendahara Angkerah เดิม
เป็นชาว ชาวเมือง มาดาร์ม (ตัว
หนังสือตรงนี้ขาดไม่สามารถจะ
อ่านได้-ผู้แปล)...เป็น....ของมาร
โฮม บงสุ Bendahara คนนี้สิ้นชีวิต
ในสมัยมารโฮม ตีเงาะซ้ เช่นกัน
ต่อมาบิดาของ Datuk Ternam มา
เป็น Bendahara จนกระทั่งมารโฮม

ติเงาะสี่ ลีนพระชนม์ เมอมาริโอ
 ปาหัง ขึ้นครองเมือง Bendahara
 พ่อของ Datuk Ternam ก็สิ้นชีวิต
 ในสมัยนั้น ต่อจากนั้น Datuk Sakur
 เป็น Bendahara ครั้นมาริโอมาปาทัง
 ลีนพระชนม์ มารีโอม บือซา ขึ้น
 ครองเมือง Datuk Sakur ก็สิ้นชีวิต
 หลังจากนั้น Datuk Ternam ได้เป็น
 Bendahara เมอมาริโอ บือซา ลีน
 พระชนม์ มารีโอม Teluk-ครอง
 เมือง Bendahara Ternam ก็สิ้นชีวิต
 ในสมัยมาริโอ Teluk ต่อมา Datuk
 Dipera เป็น Bendahara เมอมาริโอ
 Teluk ลีนพระชนม์ มารีโอม กลัน
 ตัน ขึ้นครองเมือง Datuk Dipera
 ก็สิ้นชีวิตในสมัยมาริโอ กลันตัน
 Datuk Sai ได้เป็น Bendahara ในสมัย
 มารีโอม กลันตัน ครองเมืองอยู่นั้น
 ได้เปลี่ยน Bendahara หลายคน เมื่อ
 Datuk Sai ลีนชีวิต Datuk Bangsai
 เป็น Bendahara ต่อ หลังจาก Datuk
 Bangsai นั้น Tuk Tera เป็น Bendahara
 แต่ที่ต้องถูกออกจากตำแหน่ง Datuk
 Kumpul Setar เข้ารับตำแหน่ง Ben-
 dahara แต่อยู่ได้เจ็ดวัน Datuk Tanah
 Merah กลับจากกลันตันก็เข้ารับ
 ตำแหน่ง Bendahara จาก Datuk
 Kumpul Setar, Datuk Tanah Merah
 ลีนชีวิตในสมัยมาริโอ กลันตัน
 Datuk Bangrakam ได้เป็น Bendahara
 ต่อ แต่ก็สิ้นชีวิตไปอีก Datuk Tarab
 จึงได้เป็น Bendahara ต่อมา มารีโอม
 กลันตันก็สิ้นพระชนม์ ในระหว่าง
 นั้น Datuk Tarab ลีนชีวิตอีก หลัง
 จากนั้นก็ไม่มีใครได้เป็น Bendahara
 อีกจนบัดนี้

ในสมัยมาริโอ Teluk ครอบ
 เมืองนั้น มีเหตุการณ์เกิดขึ้นหลาย
 ประการ ผู้ครองเมืองไม่ได้รับค่า

เลี้ยงชีพเหมือนผู้ครองเมืองก่อน ๆ
 บรรดาขุนนางผู้ใหญ่ต่างก็ใช้อำนาจ
 ขี้แยแย่งเอาผลประโยชน์ของบ้าน
 เมืองไปแบ่งเป็นกันเอง การปกครอง
 บ้านเมืองก็ไม่มีใครคิดที่จะจัด
 ระเบียบให้ดำเนินไปตามควร จึง
 นานบ้านเมืองก็ยิ่งเสื่อมทรามไป
 ต่างกันต่างปกครองดินของคนไม่
 ยอมอ่อนต่อผู้ใด

ภาค ๔

-๒๖-

ในสมัยมาริโอ บงสุ ครอบ
 เมืองอยู่นั้น ได้มีเรือสำเภาจาก
 Cekeram ลำหนึ่งเข้ามาบังเมืองปัตตานี
 นี้ นายเรือลำนั้นมีชื่อว่า Cau Hang
 ได้นำเรือเข้ามาพร้อมบุตรภรรยา
 และบริวารเข้าใช้สอย เมื่อถึงปัตตานี
 Syahbandar จึงเข้ากราบทูลมาริโอ
 ว่า “ขอเดชะ บัดนี้มีเรือสำเภาลำ
 หนึ่งมาจาก Cekeram มีความชำนาญ
 ในการฝึกช้าง มารีโอม บงสุ จึงรับ
 สั่งให้นำตัวเข้าเฝ้า Cau Hang ก็
 ถูกนำตัวเข้าเฝ้ามาริโอ บงสุ พระ
 องค์ศรีสามว่า “มีความรู้ฝึกช้าง
 จริงหรือ” Cau Hang กราบทูลว่า
 “ขอเดชะ ข้าพระองค์สามารถเลี้ยง
 ช้างให้เชื่องได้ พระเจ้าค่ะ” มารี-
 โอม บงสุ จึงตรัสว่า “ถ้าอย่างนั้น
 เราจะให้เจ้าฝึกลูกช้างของเราดู
 ก่อน” ต่อมา Cau Hang ก็เข้าทำการ
 ฝึกลูกช้างของพระองค์จนเชื่อง
 ต่อมา พระองค์จึงให้ Cau Hang
 พาบุตรภรรยาอยู่ที่บ้าน Cerakkin
 เมื่อ Cau Hang ได้มาอยู่ที่ Cerakkin
 ก็ได้ปราบพื้นที่สร้างบ้านอาศัย
 อยู่และทำการเพาะปลูกเป็นอาชีพ
 เป็นอย่างดี มารีโอม บงสุ ก็เสวย
 พระราชทานที่ตรงนั้นให้เป็นสิทธิ์

แก่ Cau Hang ได้อยู่จนกระทั่งบุตร
 หลานตลอดมา ส่วน Cau Hang
 ก็ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและฝึกช้าง
 ให้พระองค์ตามถนัด

Cau Hang มีบุตรสาวชื่อ นาง
 ขาม และนาง Embak บุตรชายชื่อ
 Alung Bu An มีบุตรกับอนุภรรยา
 อีกสองคน ชื่อ Nang Pu An คนหนึ่ง
 และ Alung Tiba คนหนึ่ง Alung
 Tiba นั้นได้มาง Embak เป็นภรรยา
 ได้ลูกห้าคน เป็นหญิงสองและเป็น
 ชายสาม ลูกผู้หญิงคนที่ชื่อ Nang
 Pu Seri และลูกคนกลางชื่อ Nang
 Bui ลูกชายคนหนึ่งชื่อ Alung Seri
 Ain และอีกคนหนึ่งชื่อ Alung An
 คนสุดท้องอีกคนชื่อ Alung Cirat
 ส่วนนาง Puteri นั้นมีลูกหกคน
 Alung Kung คนหนึ่ง Alung Tun คน
 หนึ่ง และ Alung Sipu คนหนึ่ง Nang
 Tung คนหนึ่ง Nang Dam คนหนึ่ง
 Nang Sun คนหนึ่ง Nang But คน
 หนึ่ง Nang But นั้นไม่มีลูก Alung
 Seri Ain นั้น ได้พระราชทานนามว่า
 Kanjang Seri Rama และ Kanjang
 Seri Rama มีบุตรเจ็ดคน บุตรชายชื่อ
 Alung Kasar คนหนึ่ง คนผู้หญิงชื่อ
 Nang Sib หนึ่ง Nang Kasri หนึ่ง
 Nang Bakal หนึ่ง Wan Cina หนึ่ง
 Wan Jadi หนึ่ง Nang Perasyi หนึ่ง
 Alung An Bendahara Cerak Kin มี
 ลูกเก้าคน ชื่อ Nang Ci หนึ่ง Nang
 Rat หนึ่ง Nang Mah หนึ่ง Nang Perak
 หนึ่ง บุตรชายชื่อ Atung Tunggu หนึ่ง
 Alung Tiba หนึ่ง Alung San หนึ่ง
 Cau Nui หนึ่ง Perom หนึ่ง Nang
 Subah หนึ่ง บุตรของ Alung Cirat
 ชื่อ นาง Kaq หนึ่ง Nang Hawa หนึ่ง
 Nang Pah หนึ่ง บุตรชายชื่อ Alung

Mu หนึ่ง Alung Cang หนึ่ง Alung Seri หนึ่ง Alung Alai หนึ่ง และ บุตร Pu นั้นเป็นชายสามคน ชื่อ ว่า Cau Tang หนึ่ง Cau Nui หนึ่ง เจ้านายไม่มีบุตร Cau Ajai หนึ่ง Cau Ajai นั้นไม่มีบุตร บุตรของ Cau Tang นั้นชื่อ Cau Hang บุตร ของ Cau Hang มีสองคนชื่อ Wan Banun หนึ่ง Wan Pun หนึ่ง บุตร ของ Cau Nui มีห้าคนชื่อ Wan Sulung หนึ่ง Wan Mi หนึ่ง Wan Tijah หนึ่ง Wan Serah หนึ่ง Wan Bagus หนึ่ง บุตรของ Wan Sulung นั้นสาม คน Wan Selam หนึ่ง Wan Du หนึ่ง บุตรของ Wan Mi นั้นสองคน Alung Ngah หนึ่ง Nang Tung และ Wan Tijah หนึ่ง Wan Tijah ไม่มี บุตร บุตรของ Wan Serah มีบุตร หกคนชื่อ Nang Bui หนึ่ง Nang Pu หนึ่ง Wan Mi หนึ่ง Wan Su หนึ่ง Wan Delah หนึ่ง Wan Jamal หนึ่ง Wan Bagus นั้นมีบุตรสองคนชื่อ Wan Kamar หนึ่ง Wan Jura หนึ่ง

บุตรของ Tiba สองคนชื่อ Cau Pekang หนึ่ง Cau Ngam หนึ่ง Cau Pekang นั้นมีบุตรสองคน ชื่อ Cau Rat หนึ่ง Cau Dai หนึ่ง Cau Nangam นั้นมีบุตรสี่คน เป็นผู้หญิงทั้งหมด ชื่อ Cau Bu หนึ่ง Cau Setia หนึ่ง Cau Wati หนึ่ง Cau Ngah หนึ่ง

-๒๓-

สมัยที่ Datuk Cerak Kin เป็น Bendahara นั้น ได้จัดคน Pan curat

เข้าใจว่าเป็นพวกโจรสลัดคน สำหรับรับใช้ Datuk Bendahara คน สลัดนี้แบ่งออกเป็นสองพวก ๆ ละ ยี่สิบคนอยู่กันพวกละหนึ่ง

ผลัดคือ ครั้งแรกผลัดที่หนึ่งยี่สิบ คนอยู่เฝ้าเมือง อีกยี่สิบคนให้ออก ไปหากินยังเมืองต่าง ๆ เป็น เวลาผลัดละสามเดือน ครั้นครบสาม เดือนพวกแรกก็กลับมาส่งของ ที่หาได้มามอบแก่ Bendahara แล้วพวกที่สองก็ออกไปให้พวก แรกอยู่เฝ้าเมืองอีก คนที่ไปนั้นก็ไป เมืองต่าง ๆ เช่นเมือง Kedah เมือง Merdelung (พัทลุง) และ สงขลา ในระหว่างสี่สิบคนนั้น Datuk Cerak Kin ได้เลือกคนที่ มีความสามารถและเก่งกล้าเป็น หัวหน้าพวกละหนึ่งคน คนหนึ่ง ชื่อ Abdulfakar คนหนึ่ง และ Abduljalil คนหนึ่ง

ในสมัยนั้นในเมืองปัตตานี สุขสบายมาก ผู้ที่เดินทางมาโดย เรือ เมื่อถึงท่าเรือเมืองปัตตานี ก็ไม่ต้องคอยเฝ้าเรืออีก แม้ทรัพย์ สมบัติ เป็นเงินหรือทองก็ตั้งจะไม่ มี คนเข้าไปปล้นกะโมยเลย

และชาวเมืองบ้านนอกก็ตาม หรือ Luk Cap และ Lembang ในนา หรือของอื่น ๆ ก็ตาม ถ้าเจ้าของ ตามหาไม่พบก็ให้มาแจ้งความแก่ Bendahara

Abdulfakar กับ Abduljalil ก็ต้องออกสืบหาสิ่งของที่หายนั้น จนพบและคืนให้เจ้าของไป จึง นับว่าบ้านเมืองตอนนั้นสงบราบ คาบมาก ราษฎรทุกคนต่างก็ขอพร ต่อพระเจ้าให้ Datuk Cerak Kin มีความสุขยังยืนตลอดจนลูกหลาน ให้ได้เป็นเจ้านายตลอดกาล

ภาค ๕

-๒๔-

อันคนที่ เป็น Bendahara คน

แรกของเมืองปัตตานีนั้น คือ Datuk Sakur ต่อมาก็ Datuk Ternam หลั่ง จาก Datuk Ternam ก็คือ Datuk Dipera ต่อไป Datuk Bangrekam, Datuk Bangrekam นั้นเป็น Bendahara ได้ เพียงเจ็ดวัน ก็เกิดแก่งแย่งกัน ระหว่าง Datuk Sai กับ Datuk Bangsai ในที่สุดได้แก่ Batuk Bangsai, Datuk Sai จึงไปขอให้ Tuk Tua และ Orang kaya Seri Bijaya Indera, Seri Deriya สามคนไปอ้อนวอน Datuk Bangsai พุดขอตำแหน่งจาก Datuk Bangsai, Tuk Tua จึงไปหา Raja Mendelang m-m-k-w-n kasut นำมายังตำหนัก ให้เป็นเจ้าเมือง Raja Mendelang ก็สั่งให้คนไปพุดขอเรื่องจาก Datuk Bangsai, Datuk Bangsai ก็หาขอม ไม่ พวก Datuk Sai จึงให้คนไปทำ ร้าย Datuk Bangsai จน Datuk Bangsai ตื่นชีวิต Raja Mendelang ก็ ตั้งตัวเป็นเจ้าเมือง และตั้ง Tuk Tua เป็น Bendahara

เวลานั้น Pra' Pempan เป็น เจ้าเมืองที่กลันตันเป็นเวลาสาม เดือน Datuk Sai ก็รวบรวมกำลัง พล และกำลังจากเจ้าเมืองสงขลา เจ้าเมืองสงขลาที่ส่งกำลังมาช่วยรบ ด้วย ในที่สุด Tuk Tua ผู้ไม่ได้ Seri Deriya ถูก Seri Bijaya Indera ฆ่าตาย ที่บ้าน Kudang ต่อมา Tuk Tua ก็นำ Pra' Pempan นักกำลังเข้ามาทาง Jamban Rama เลยต่อสู้กันขึ้นทั้งสอง ฝ่าย และขณะนั้น Tuk Tua ก็ถูกปืน จากบน Rung (คำว่า Rung ไม่รู้ว่า เป็นอะไร-ผู้แปล) และ Pra' Pempan ก็ถูกปืนเลยถอยกลับไปบ้าน

วันรุ่งขึ้น Datuk Sai ก็ยังปืน จากในวังไปที่บ้าน Tuk Tua Tuk Tua และ Pra' Pempan จึงหนีกลับไป สงขลา และเลยไปตรังกานู ส่งลูก

รูสมิแล ๔๕

สาวไว้ที่ตรงกานู และไปเมือง
ยะโฮว กลับจากยะโฮวจึงอยู่ที่
ตรงกานู ขณะนั้นพระเจ้ากรุงสยาม
ก็ให้คนมาตาม Pra' Pempan กับ
Tuk Tua ตอนนั้น Tuk Tua ได้รับ
บรรดาศักดิ์เป็น Pra' Tanang และ
Pra' Pempan นั้น ก็เพิ่งได้เป็น Pra'
Pempan ตอนนั้นเอง

ต่อมาประมาณเจ็ดปี พระเจ้า
กรุงสยามจึงให้ Pra' Pempan และ
Tuk Tua มาขังเมืองปัตตานี และให้
จับ Datuk Sai มาเสีย Tuk Tua จึง
ตั้งตัวเป็น Bendahara และตั้ง Pra'
Pempan เป็นตำแหน่งวัง ต่อมาอีก
สองปี Alung Cang ก็พาคนชาวสยาม
จะมายัง Tuk Tua อีก Tuk Tua จึงหนี
ไปสงขลา Alung Cang ก็อยู่ที่ปัตตานี
เวลาประมาณสี่ห้าเดือนเศษ Tuk
Tua ก็ได้พบกับ Datuk Budal ที่
สงขลา เจ้าเมืองสงขลาจึงให้ Tuk
Tua ร่วมกับ Datuk Budal ยกกำลังมา
รบ Alung Cang ที่ปัตตานี ประมาณ
สี่ห้าเดือน Pra' Penjirat ก็มากับ
Alung Cang พากลับไปเมืองสยาม
Tuk Tua กับ Datuk Budal ก็เข้าไป
เมืองได้และ Tuk Tua ก็เป็น Benda-
hara อีก

ต่อมาไม่นาน Tuk Tua มาเจอ
กับ Datuk Budal ที่สงขลา เจ้าเมือง
สงขลาจึงให้ Tuk Tua กับ Tuk
Budal ยกกำลังมารบ Alung Cang
ที่ปัตตานีอีก ต่อมาอีกสี่ห้าเดือน
Pra' Penjirat มาจับ Alung Cang พา
เข้ากรุงสยาม Tuk Tua และ Datuk
Budal จึงเข้าเมืองได้และ Tuk Tua ก็
ได้เป็น Bendahara อีก

ต่อมา Tuk Tua กับ Datuk
Budal ในเมืองปัตตานีนั้นเกิดขัดกัน
เอง Tuk Tua จึงแจ้งไปทางกรุงสยาม

พระเจ้ากรุงสยามจึงส่ง Pra' Pengi-
rat เป็นแม่ทัพออกมาปัตตานี ขณะ
นั้น Kedang (*-Kedang ไม่เข้าใจว่า
เป็นอะไร-ผู้แปล) ก็ถูกทำลายแล้ว
Tuk Tua ถูกนำตัวเข้ากรุงสยาม
ต่อมา Aya Wang ก็ถูกส่งปกครอง
เมืองปัตตานี ตอนนั้นเอง Cau Nang
กับ Alung Nang และ Wan Amat
สองคนพี่น้องกับ Tuk Bandar และ
Tuk Rembang เดินทางไปกรุงสยาม
ต่อจากนั้น Pra' Picai ก็มาปกครอง
เมืองปัตตานี Pra' Pat Picai ซึ่งเรียก
ราชาเกาะมะละกา เป็น Bendahara
อัน Pra' Pat Picai นั้นได้ทำความ
เดือดร้อนให้แก่ชาวเมืองมาก จน
Datuk Imam Muda และ Datuk
Bendahara Tabiji จึงร่วมกันยกพวก
เข้าจับได้ Pra' Pat Picai และ Aya
Wang และ Mum Raja Hitam ก็เกิดรบ
กัน แต่พวก Pra' Picaiสู้ไม่ได้ก็หนี
กลับไป ต่อมา Pra' Picai ก็มาปัตตานี
อีกพร้อม Tuk Nahwa เข้ามาทาง
ปากน้ำ Jambu Pra' Penjirat นั้นเข้า
มาทางคลอง Sungai Deling พร้อม
กับ Tuk Dajang ตอนนั้น Tuk Dajang
ยังมีบรรดาศักดิ์เป็น Alung Surin
แต่ก็ไม่สามารถเอาชนะชาวเมือง
ได้จึงถอยกลับไปอีก ขณะนั้น Pra'
Pempan ก็หนีมาจาก Pempan และ
Penjirat และ Tuk Pra' Caya ก็ยกทัพ
มาตีปัตตานีอีก เข้าทาง Kua Bekah
(ปากน้ำเมืองปัตตานีเดี๋ยวนี้) เผลอ
ขณะนั้น Pra' Caya ก็ถึงแก่กรรม
Pra' Penjirat ก็ต้องกลับ ศพของ
Pra' Caya นั้นก็ถูกพากลับไป Caya
ส่วน Datuk Bendahara นั้นก็กลับไป
กลับต้น ก็ถูกจับขณะที่กำลังเดิน
จะไปอาบน้ำละหมาด

ต่อจากนั้นมา Datuk Kempul

ก็เป็น Bendahara และ Pra' Penjirat
ก็มากับ Alung Cang และ Datuk
Tanah Merah Datuk Bendahara,
Datuk Dajang ขณะนั้น Datuk Paduka
Maharaja ก็หนีไปอยู่เมืองตรงกานู
Pra' Pempan ก็หนีไปที่ Tun และ
ถูกฆ่าตายพร้อมกันสามคนพ่อถูก
ที่นั่นและศีรษะถูกตัดนำมาให้
Pra' Penjirat ในตอนนั้น Datuk
Pujut เป็น Laksamana อยู่ Datuk
Raja Kadhi เป็น Wang หนีไป Besut,
Datuk Pujut หนีไปตรงกานู ส่วน
Datuk Kempul ถูกถอดจากตำแหน่ง
Bendahara

Datuk Tanah Merah เป็น
Bendahara ต่อไปอีก ในตอนนั้น
Tuk Raja Imam กับ Datuk Kencang
และ Datuk Kun ไปแข่งเอา Datuk
Tanah Merah จากคนสยามพาไปที่
Jeram และ Datuk Bendahara ตกใจ
คิดว่าจะถูกทำร้าย แต่แล้วจึงเข้าใจ
ว่าคนจะช่วยเขามาจากชาวสยาม
Datuk Bendahara ก็เดินออกมาขัง
ประตูเมืองจะห้าม Datuk Dajang
ไว้ พอ Datuk Dajang กับ Pra' Penji-
rat ถึง Kar Saik Tu ระหว่างทางก็

หยุดแล้วก็กลับไป Kuala Bekah
และกลับไปเมืองสยาม ต่อมา
Datuk Tanah Merah ก็ให้คนไปเชิญ
Mau An Tung และ ภรรยาของ
Bendahara และ Datuk Dajang ก็ตาม
ด้วยกัน ต่อมาตามประมาณสัก
หนึ่งปี Marhum Kelantan ก็สิ้นพระ
ชนม์ ในตอนนั้น Datuk Pujut เป็น
ลักขมณา Datuk Raja Kadhi เป็น
Seri Paduka Tuan และ Wan Mesang
เป็น Bentara ฝ่ายขวา Datuk Tanah
Merah จึงให้คนไปเชิญ Baginda
และ Raja Nang But มาเป็น Raja

Muda หลังจากนั้นประมาณสองหรือสามปี Datuk Tanah Merah ก็สิ้นชีวิต Datuk Bendahara Tarab จึงเป็น Bendahara จนถึงสมัยชาวสยามมา และ Beginda ก็ขึ้นไปอยู่ที่ Taradih

ตามเรื่องราว กล่าวถึงสมัยนั้นว่า Datuk Sai เป็น Bendahara ตั้งบ้านเรือนที่ Kampung Kulik Puka ke Bendang ได้ขึ้นช้างไป Sungai Mandi พลัดจากหลังช้างเท้าเคล็ดเลยกลับบ้าน Berhala ประมาณสักปีเศษ ชาวสยามก็มาปัตตานี พร้อมกับ Tuk Tua และ Pra' Caya อีก ต่อมา Tuk Tua ได้ชื่อว่า Pra' Kantang เดินกลับไปบ้านของเขา และ Tuk Picai กับ Pra' Caya นั้นขึ้นบ้าน Datuk Sai และตาม Datuk Sai ไปบ้าน Berhala พลัดลงน้ำลงไปทาง Bendang Bakal และบ้านกะดี ส่วน Datuk Sai นั้นภรรยา Datuk Anak Bukit พายังบ้าน Anak Bukit และ Kencang Handai นั้นให้ไปอยู่ที่ Bang Rekam อยู่ไปประมาณเจ็ดวัน Kencang Handai ก็ลงมาปัตตานีเข้าไปในวัง ขณะนั้นในวังก็มี Pra' Penjirat และ Pra' Caya กับ Tuk Tua อยู่ เมื่อ Kencang Handai เข้าไปในวังก็ถูกจับ และนำไปจำระหว่างทาง Sian กับ Balai Kembang และนำไปฆ่าเสีย ครั้นเข้ามิตวันนั้น Datuk Sai และลูก ๆ ก็ถูกประหารด้วยปืนทั้งสามคน Raja Pasir ก็เข้าพบ Pra' Caya ขอศพ Datuk Sai เพื่อเอาไปฝัง ครั้นได้อนุญาตจึงนำศพไปฝังที่บ้าน Tarab ส่วน Kencang Handai นั้น Ci Mau Tau ขอจาก Raja Pasir ให้เอาศพมาไว้ ที่ต้นหยงดูโละ ส่วน Raja

Pasir เองนั้นเมื่อสิ้นชีวิตก็ให้นำศพมาไว้ที่บ้าน Tarab ร่วมกันกับศพ Datuk Sai ขณะนั้น Raja Kecik บุตรของ Pra' Caya ก็ไปที่บ้าน Datuk Paduka Tuan ซึ่งขณะนั้นเป็นตำแหน่ง Bentara Kiri สั่งให้นำ Datuk Paduka Tuan Ternam พร้อมบุตรภรรยา และ Wan Yu เป็น s-w-q และ d-w-q เป็น Raja Sai (กำกับอ่านไม่ได้ความ-ผู้แปล)

ส่วน Pra' Pempan นั้นชื่อจริง Wan Anom และ Haji Kambak Senin Raja Sai พี่ของ Wan Anom และ Wan Bagus สามี่ Tuk Nang Budal เป็นน้องสุดท้อง อัน Datuk Dipera นั้นเป็นพี่น้องกับมารดาของ Pra' An และเป็นญาติของ Datuk Sai อัน Dang Jela ครูของ Dang Sirat นั้นเป็นที่เลื่อมของยังดิเปอร์ตุวัน มูดา ยะโฮร์ ได้อาหญิงชาวบ้าน Nafiri คนหนึ่งเป็นภรรยา ได้บุตรชายชื่อ Raja Ibrahim เป็นบิดาของ Marhum ที่ Paduka Seri Rama ประหารแล้วนั้นด้วย

ภาค ๖

-๒๕-

อันเครื่องศาสตราวุธประจำผู้ครองเมืองปัตตานีนั้นมีกระบี่ฝักหุ้มทอง น้ำหนักเล่มละสามสิบ tahil และกระบี่ของ Bentara นั้นหุ้มทองเป็นปล้อง ๆ น้ำหนักด้ามละสามสิบ tahil และกระบี่ของ Mahat มีสี่ลิบเล่ม ประด้วยทองยี่ลิบเล่ม หุ้มปลายฝักด้วยทองเช่นเดียวกัน ยี่ลิบเล่ม อีกยี่ลิบเล่มประเงิน หุ้มปลายฝักด้วยเงิน และธง นั้นเป็นดอกมาลัยทอง คันหนึ่ง ๆ มีทองหนักหนึ่งซั่ง และหอก Bendorang

มีสี่ลิบด้าม เป็นปลอกทองยี่ลิบด้าม และปลอกเงินยี่ลิบด้าม Nafiri (กลอง) เป็นทองสี่ใบ เป็นเงินสี่ใบ ปี่เป็นทองสี่และเงินสี่ ส่วนปี่นั้นเป็นทองสองและเงินสอง กลองโนบัต (Nobat) สิบสองใบ

เมื่อสมัย Datuk Marham ไปเมืองสยาม นั้น Marhum Bungsu ครองเมืองอยู่จึงให้ลอค้อตราจำนวนเครื่องโนบัตให้เหลือแต่เพียงครึ่งหนึ่ง เพราะเจ้าหน้าที่ยังบรรเลงเหลืออยู่น้อย ในตอนนั้นเองกำแพงเมืองถูกตัดตอนให้แคบลงตามแนวคูเมืองดังที่เห็นอยู่ในสมัยนี้

ต่อไปนี้เป็นทำนองการตีกลองโนบัตมีชื่อตามทำนองเพลงดังนี้ (เป็นเสียงกลอง).....(รวม 25 เพลง)

เมื่อจะเริ่มโนบัตนั้น ก็ให้เริ่มรัวกลองเสียก่อนและจึงเป่าปี่เสียงยาวสองครั้ง แล้วตีสั้น ๆ สามครั้ง และเสียงยาวอีกครั้งแล้วก็หยุด ต่อมาให้เริ่มตีอีกห้าครั้ง เมื่อเสียงปี่ดังอีกก็ให้ตีเครื่องเสียงต่าง ๆ พร้อมกลองพร้อมกันครั้งหนึ่ง แล้วตีกลองรัวและเป่าปี่สองคัน ให้เสียงยาวสองครั้ง และตามไปด้วยปี่อีกสองครั้งยาว ๆ เมื่อจะหยุดกลองก็ให้เป่าสามครั้งพร้อมกัน

การตีกลองเวลาอีซา (Isya) นั้นก็เช่นเดียวกัน ครั้งแรกเริ่มด้วยเป่าปี่เสียงยาวก่อนหนึ่งครั้ง แล้วเป่าต่อไปอีกสามครั้งต่อกัน เมื่อเริ่มจะตีกลองก็ให้รัวกลอง ก็ตีกลองก็ต้องเป่าปี่ยาวสองครั้ง เมื่อตีกลองแล้วให้เป่าปี่อีกสามครั้ง โนบัตเวลาอีซาก็เช่นเดียวกัน ถ้าเป่าเวลา

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

ต้นฉบับภาษามลายู

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

เสียงยาวนั้นเป็นดังนี้ "Uting ang
 uting เสียงสั้นนั้นเสียง anting anting
 uting u- เสียงสุดท้ายให้ลากเสียง
 หน้อย อันเสียงที่เป่าห้าครั้งนั้น
 ให้เป่าเพียงอึดใจเดียวติดต่อกัน
 ผู้ที่จะเรียนวิธีเป่านั้น เวลา
 เป่าต้องเป่าให้แรง เพื่อให้เสียงกลม
 เวลาจะเป่าเสียง uting นั้นต้องกดลิ้น
 ขึ้นให้แรงเสียงก็จะดังแรง นี้แหละ
 วิธีเป่าปี่ดังกล่าว

เวลาจะอภิเษกเจ้าขึ้นครอง
 เมืองนั้นต้องตีโขน เป็นเจ็ดครั้ง
 ให้เป่าปี่พร้อมกับทั้งสี่เสา ยาว
 สองครั้งสั้นสามครั้ง ต่อจากนั้นเป่า
 อีกห้าครั้งด้วยลมหายใจอึดเดียว
 เปลี่ยนสองคนครั้งหนึ่ง และอีก
 สองคนอีกครั้ง ตอนจบให้เป่าพร้อม
 กันทั้งสิ้น สุดท้ายเป่าเสียงยาว
 อีกสองครั้ง และสั้นอีกสามครั้ง
 ให้หยุดพร้อมกับเสียงกลอง และ
 ถ้าเป็นวันฮารีรายอ ก็เป่าเช่นเดียวกัน

จบการเรียบเรียง Undang-
 Undang ปัตตานี ได้เรียบเรียงใน
 เมืองสิงคโปร์ ในวันที่เก้าเดือน
 Syaban ค.ศ. 1255 ตรงกับวันที่
 สิบหก เดือน ตุลาคม คริสต์ศักราช
 ๑๘๓๕ Mr. North เป็นเจ้าของ
 หนังสือฉบับนี้ □